

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA**

Enhet 1

DOM
2018-11-20
Meddelad i Uppsala

Mål nr
3493-18 E

SÖKANDE

Jansson & Norin AB, 556867-8485

Ombud: Sten Lövrup och André Prentell
c/o Jansson & Norin AB
Kungsporsavenyen 18
411 36 Göteborg

MOTPART

Västerås stad
Stadshuset
721 87 Västerås

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 257747

Postadress Box 1853 751 48 Uppsala	Besöksadress Kungsgatan 49	Telefon 018-431 63 00 E-post: forvaltningsrattenuppsala@dom.se www.forvaltningsrattenuppsala.domstol.se	Telefax 018-10 00 34	Expeditionstid måndag–fredag 08:00–16:00
---	--------------------------------------	--	--------------------------------	---

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Västerås stad genomför en upphandling av juridiska tjänster med dnr KSS 2018/00112-2.6.1.

Jansson & Norin AB (bolaget) ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen ska avbrytas och göras om med ändrad kravställning för kvalificering. Bolaget anför i huvudsak följande. Västerås stad har i strid med lagen om offentlig upphandling utformat sin upphandlingsdokumentation på ett oproportionerligt sätt. I de administrativa föreskrifterna anges bl.a. följande som obligatoriskt krav: ”Jurist, nivå 2 ska ha kandidatexamen i juridik och minst 3 års erfarenhet av kvalificerat juridiskt arbete från advokatbyrå, domstol, myndighet eller motsvarande (ej juristbyrå), varav minst 1 års erfarenhet av det rättsområde denne representerar”. Västerås stads kravställning innebär att tjänstgöring vid bl.a. myndighet kan tillgodoräknas, men arbete som jurist vid en juristbyrå är uttryckligen inte godkänt. Ett sådant krav strider mot proportionalitetsprincipen och likabehandlingsprincipen.

Västerås stad bestrider bolagets yrkande och anför i huvudsak följande. Med hänsyn till att anbudstiden för aktuell upphandling inte löpt ut, har Västerås stad ändrat upphandlingsdokumentet på så sätt att även erfarenhet av kvalificerat juridiskt arbete från juridisk byrå får tillgodoräknas. I samband med denna ändring har upphandlingsdokumentet ändrats även avseende krav på upphandlingsjurist, nivå 1. Ändringen innebär att jurist på denna nivå ska vara advokat och ha kandidatexamen i juridik och minst tio års erfarenhet av kvalificerat juridiskt arbete från advokatbyrå, domstol, myndighet eller juridisk byrå, varav minst tre års erfarenhet av det rättsområde denne representerar. Västerås stad anser att kraven är förenliga med lagen om offentlig upphandling. Att kunna tillgodoräkna sig erfarenhet av kvalificerat juridiskt arbete även från juristbyrå torde stå i proportion till det

som ska upphandlas. Även kravet på att jurist inom nivå 1 ska vara advokat, stämmer väl överens med det behov staden har samt är förenligt med proportionalitetsprincipen. Syftet med upphandlingen är att få tillgång till kvalificerad juridisk rådgivning inom olika rättsområden där stadens jurister behöver stöd från expert eller möjlighet att få hjälp vid tvister inom dessa områden. Genom att ställa kraven får staden tillgång till viss kvalitetssäkring eftersom advokat står under Advokatsamfundets tillsyn för säkerställande av etiskt och professionellt hög kvalitet i yrkesutövningen. Västerås stad är av uppfattningen att det aktuella kravet är både lämpligt, nödvändigt och proportionerligt med hänsyn till dess syfte och upphandlingens art.

Bolaget svarar att de står fast vid sin inställning att Västerås stads kravställning är i strid med principerna om proportionalitet och likabehandling och anför därutöver i huvudsak följande. Att Västerås stad ändrat sin kravställning så att tjänstgöringstid från juridiska byråer kan tillgodoräknas saknar betydelse för bolagets talan eftersom Västerås stad istället lagt till ett krav om advokattitel. Ändringarna har omöjliggjort för juridiska byråer att lämna anbud. Krav på advokattitel innebär i praktiken att endast bolag som ägs av advokater, med advokater i sin styrelse samt med advokater som suppleanter har möjlighet att lämna anbud. Juridiska byråer samt andra företag med möjlighet att leverera de efterfrågade tjänsterna, missgynnas av kravställningen på ett oproportionerligt sätt. Det finns inget krav på att inneha en advokattitel för att leverera de tjänster som Västerås stad efterfrågar. Kraven om tio års yrkeserfarenhet i kombination med referenstagning utgör i sig tillräckliga garantier för kvalitativa leveranser. Att utöver detta utesluta majoriteten av de kvalificerade juristerna genom krav på advokattitel är dock i sig oproportionerligt och i strid med principen om likabehandling. Kompetens kan vidare rimligen säkerställas genom offererade konsulter CV:n, betyg, upprättade PM m.m. Av prövningen utifrån proportionalitetsprincipen kan konstateras att åtgärden varken är lämplig, effektiv eller nödvändig för att uppnå det eftersträvade syftet. Det finns mindre ingripande alternativ och de nega-

tiva effekterna (att konkurrensen kraftigt begränsas) står inte i proportion till syftet med kravställningen. Eftersom förfrågningsunderlaget innehåller oproportionerliga krav, som hindrar bolaget och samtliga övriga juristbyråer, konsultbyråer, upphandlingskonsulter etc. att lämna anbud, lider eller i vart fall riskerar bolaget att lida skada.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet är om det föreligger skäl för ingripande mot upphandlingen enligt lagen om offentlig upphandling på de grunder bolaget anfört.

Den aktuella upphandlingen gäller juridiska tjänster. Juridiska tjänster finns med i bilaga 2 till lagen om offentlig upphandling vilket innebär att 19 kap. LOU ska tillämpas vid upphandlingen. Av 19 kap. 2 § LOU framgår närmare vilka bestämmelser som tillämpas vid upphandling enligt detta kapitel, däribland de allmänna bestämmelserna i 4 kap. LOU och bestämmelserna om överprövning m.m. i 20 kap. LOU.

För att kunna ingripa mot upphandlingen krävs enligt 20 kap. 6 § LOU att den upphandlande myndigheten har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och att detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada. Enligt 4 kap. 1 § LOU ska en upphandlande myndighet behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt, samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Av samma bestämmelse framgår även att upphandlingar ska genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

I mål om överprövning enligt lagen om offentlig upphandling gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter denne grundar sin talan och

att domstolens prövning bör begränsas till de grunder som parten åberopar (jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 2009 ref. 69).

I det upphandlingsdokument som bolaget har gett in till förvaltningsrätten framkommer att upphandlingen omfattar tjänster inom sex olika rättsområden. Enligt punkten 2.16 i upphandlingsdokumentet ska för varje rättsområde erbjudas 1–2 jurister för nivå 1 och 1–2 jurister för nivå 2. I punkten 2.16 anges närmare vilka krav som ställs på erbjudna jurister i kategorierna upphandlingsjurist, nivå 1, samt jurist, nivå 2. Av kraven framgår bl.a. att offererade jurister ska ha erfarenhet av kvalificerat juridiskt arbete. Juristerna får dock inte tillgodoräkna sig erfarenhet av juridiskt arbete på juristbyrå.

I målet har upplysts om att Västerås stad under anbudstiden ändrat upphandlingsdokumentet på så sätt att även erfarenhet av juridiskt arbete från juridisk byrå får tillgodoräknas. I samband med denna ändring har upphandlingsdokumentet även ändrats på så sätt att upphandlingsjurist, nivå 1, ska vara advokat.

Den fråga förvaltningsrätten har att ta ställning till är om kravet på advokat-titel strider mot proportionalitetsprincipen och likabehandlingsprincipen, såsom bolaget gör gällande.

Proportionalitetsprincipen i 4 kap. 1 § LOU syftar till att förhindra att den upphandlande myndigheten ställer större krav på leverantören eller leveransen än vad som behövs och vad som är ändamålsenligt för den aktuella upphandlingen. Kraven ska således ha ett naturligt samband med och stå i proportion till det behov som ska täckas (jfr prop. 2006/07:128 s. 132).

Av EU-domstolens praxis framgår att bedömningen av om ett krav är proportionerligt ska göras i tre steg. Först prövas om det uppställda kravet är en lämplig och effektiv åtgärd för att uppnå det eftersträvade syftet. Därefter

prövas om kravet är nödvändigt för att det eftersträvade syftet ska uppnås eller om det finns mindre ingripande alternativ. Slutligen prövas om den negativa effekten av kravet är oproportionerlig eller överdriven jämfört med det eftersträvade syftet (se EU-domstolens dom den 27 oktober 2005, Contse m.fl., C-234/03).

Likabehandlingsprincipen innebär att samtliga leverantörer ska behandlas lika och utan ovidkommande hänsyn.

En upphandlande myndighet har stor frihet att välja vad man vill upphandla och vilka krav som ska ställas, under förutsättning att kraven står i rimlig proportion till de mål som eftersträvas (jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 2010 ref. 78.). Västerås stad har anfört att syftet med upphandlingen är att få tillgång till kvalificerad juridisk rådgivning inom olika rättsområden och att staden genom att ställa krav på advokattitel får tillgång till viss kvalitetssäkring eftersom en advokat står under Advokatsamfundets tillsyn. Mot bakgrund av syftet med upphandlingen framstår det obligatoriska kravet på en viss kompetens hos den offererade juristen som relevant och grundat på objektiva skäl. Kravet har ett naturligt samband till upphandlingen och får anses vara både lämpligt och effektivt för att uppnå syftet med upphandlingen. Med hänsyn till Västerås stads önskemål om viss kvalitetssäkring får kravet även anses vara nödvändigt. Den negativa effekten av kravet framstår enligt förvaltningsrättens uppfattning inte som oproportionerlig. Förvaltningsrätten finner därför att bolaget inte visat att kravet ifråga strider mot proportionalitetsprincipen. Förvaltningsrätten anser heller inte att bolaget visat att det aktuella kravet åsidosätter likabehandlingsprincipen på ett sådant sätt att en viss leverantör skulle diskrimineras eller att leverantörerna inte kan konkurrera på lika villkor.

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att det saknas skäl för ingripande mot upphandlingen på de grunder bolaget anfört eftersom det inte

framkommit att Västerås stad brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU eller någon annan bestämmelse i den lagen. Ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-05)

Eva Frånlund Althin
rådman

Målet har beretts av föredragande juristen Petra Hedin.

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från beslutets datum.

Hur räknar vi ut tiden?

Sista dagen för överklagande är exakt 3 veckor från den veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen för överklagande är en helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.